

Informácia o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

na 50. zasadnutie Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny

20. septembra 2023

Fond na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej aj ako „Fond“) sa sústredil od posledného zasadnutia Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny na viacero činností spätých so základnými úlohami Fondu.

1. Podporná činnosť

Výzvy Fondu na podporu kultúry národnostných menšín na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie alebo štipendia na rok 2022: Fond na podporu kultúry národnostných menšín zverejnil **Harmonogram výziev na rok 2023** na začiatku decembra 2023.

Prvá výzva s termínom predkladania žiadostí o poskytnutie dotácie alebo štipendia do 9. januára 2023 bola určená pre:

- maďarskú národnostnú menšinu v programe *1 Podpora kultúrno-osvetovej a vzdelávacej činnosti a vedy a výskumu okrem podprogramu 1.2 neprofesionálne umenie*,
- bulharskú, českú, chorvátsku, maďarskú, moravskú, nemeckú, poľskú, rómsku, rusínsku, ruskú, srbskú, ukrajinskú a židovskú národnostnú menšinu v programe *1 Podpora kultúrno-osvetovej a vzdelávacej činnosti a vedy a výskumu*,
- bulharskú, českú, chorvátsku, maďarskú, moravskú, nemeckú, poľskú, rómsku, rusínsku, ruskú, srbskú, ukrajinskú a židovskú národnostnú menšinu v programe *2 Podpora literárnej nakladateľskej a vydavateľskej činnosti*,
- bulharskú, českú, chorvátsku, moravskú, nemeckú, poľskú, rómsku, rusínsku, ruskú, srbskú, ukrajinskú a židovskú v programe *3 Podpora divadelného, hudobného, tanečného, výtvarného a audiovizuálneho umenia*,

Druhá výzva s termínom predkladania žiadostí o poskytnutie dotácie alebo štipendia do 16. januára 2023 bola určená pre:

- rómsku národnostnú menšinu v programe *1 Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu*,
- maďarskú národnostnú menšinu v programe *3 Podpora divadelného, hudobného, tanečného, výtvarného a audiovizuálneho umenia*,
- program *4 Podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia*.

Tretia výzva s termínom predkladania žiadostí o poskytnutie dotácie alebo štipendia do 23. januára 2023 bola určená pre:

- pre maďarskú národnostnú menšinu v programe 1 Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu, podprogram 1.2– neprofesionálne umenie.

Štvrtá výzva s termínom predkladania žiadostí o poskytnutie dotácie alebo štipendia do 11. augusta 2023 bola určená pre:

- bulharskú národnostnú menšinu v programe 1 Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu, podprogram 1.2– neprofesionálne umenie,
- srbskú národnostnú menšinu v programe 1 Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu, podprogram 1.2 – neprofesionálne umenie a v programe 2 Podpora literárnej nakladateľskej a vydavateľskej činnosti, podprogram 2.3 – neperiodická tlač,
- rómsku národnostnú menšinu v programe 1 Podpora kultúrno-osvetovej a vzdelávacej činnosti a vedy a výskumu okrem podprogramu 1.2 neprofesionálne umenie a 1.3 vzdelávacie projekty,
- rómsku národnostnú menšinu v programe 2 Podpora literárnej nakladateľskej a vydavateľskej činnosti, podprogram 2.11 – tvorba a preklad literatúry, 2.1.2 literárne prehliadky, festivaly, súťaže a iné aktivity, 2.1.3 zahraničné a medzinárodné literárne mobility a prezentácie, 2.1.4 akvizícia knižníc, 2.3 neperiodická tlač, 2.4.1 vydávanie elektronických kníh, 2.4.2 vydávanie audiokníh.

HARMONOGRAM VÝZIEV FPKNM NA ROK 2023				
Čísl o výzvy	Začiatok predkladania žiadostí	Termín predkladania žiadostí	Národnostná menšina / Program / Podprogram	Forma podpory
1.	2.12.2022	9.1.2023	maďarská - 1.1, 1.3, 1.4, 1.7	Dotácia
			bulharská, česká, chorvátska, moravská, nemecká, poľská, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská - 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7	Dotácia
			bulharská, česká, chorvátska, maďarská, moravská, nemecká, poľská, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská - 1.5, 1.6	Dotácia / Štipendium
			bulharská, česká, chorvátska, maďarská, moravská, nemecká, poľská, rómska, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská - 2.1.1	Štipendium
			bulharská, česká, chorvátska, maďarská, moravská, nemecká, poľská, rómska, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská - 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.2, 2.3, 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.4.5	Dotácia

			bulharská, česká, chorvátska, moravská, nemecká, poľská, rómska, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská - 3.1.1, 3.2.1, 3.3.1, 3.4.1, 3.5.1	Dotácia / Štipendium
			bulharská, česká, chorvátska, moravská, nemecká, poľská, rusínska, rómska, ruská, srbská, ukrajinská a židovská – 3.1.2, 3.1.3, 3.2.2, 3.2.3, 3.3.2, 3.3.3, 3.4.2, 3.4.3, 3.5.2, 3.5.3	Dotácia
2.	9.12.2022	16.1.2023	rómska - 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7	Dotácia
			rómska - 1.5, 1.6	Dotácia / Štipendium
			maďarská - 3.1.1, 3.2.1, 3.3.1, 3.4.1, 3.5.1	Dotácia / Štipendium
			maďarská - 3.1.2, 3.1.3, 3.2.2, 3.2.3, 3.3.2, 3.3.3, 3.4.2, 3.4.3, 3.5.2, 3.5.3	Dotácia
			Interkultúrny dialóg a porozumenie - 4.1, 4.4	Dotácia
			Interkultúrny dialóg a porozumenie - 4.2, 4.3	Dotácia / Štipendium
3.	16.12.2022	23.1.2023	maďarská - 1.2	Dotácia
4.	13.7.2023	11.8.2023	bulharská - 1.2 srbská - 1.2, 1.3 rómska - 1.2, 1.3, 1.4, 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.3, 2.4.1	Dotácia / Štipendium

V nadväznosti na termíny výziev a proces prípravy hodnotenia žiadostí bol zostavený harmonogram zasadnutí odborných rád Fondu tak, ako to uvádza nižšie uvedená tabuľka. Termíny zasadnutí odborných rád kultúry bulharskej, srbskej a rómskej národnostnej menšiny k 4. výzve budú doplnené v nadväznosti na proces prípravy týchto zasadnutí a časových možností ich členov.

Harmonogram zasadnutí odborných rád FPKNM na rok 2023			
Národnostná menšina	Výzva č.	Program / podprogram	Termín
bulharská	1	1, 2, 3	29. 3. 2023
	4	1.2	
česká	1	1, 2, 3	31. 3. 2023
chorvátska	1	1, 2, 3	24. 4. 2023
maďarská	1	1 (okrem 1.2)	2. – 4. 5. 2023
	1	2	12. – 14. 4. 2023
	2	3	19. – 21. 4. 2023

	3	1.2	29. 5. – 1. 6. 2023
moravská	1	1, 2, 3	24. 4. 2023
nemecká	1	1, 2, 3	28. 3. 2023
poľská	1	1, 2, 3	28. 3. 2023
rómska	1	2	19. 5. 2023
	2	1	22. – 25. 5. 2023
	1	3	15. – 17. 5. 2023
	4	1.2, 1.3, 14.	
	4	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.3, 2.4.1, 2.4.2	
rusínska	1	1, 2, 3	26. 4. 2023
ruská	1	1, 2, 3	25. 4. 2023
srbská	1	1, 2, 3	9. 5. 2023
	4	1.2, 2.3	
ukrajinská	1	1, 2, 3	30. 3. 2023
židovská	1	1, 2, 3	17. 4. 2023
interkultúrny dialóg	2	4	13. – 14. 6. 2023*

*Pôvodný termín 18. – 19. 5. 2023

Pokiaľ ide o proces vyplácania dotácií a štipendií Fondu na podporu kultúry národnostných menšín v roku 2023 možno uviesť, že v prípade štipendií prebieha proces plynulo.

Fond od mája tohto roku v súvislosti s poskytovaním dotácií rieši problém, ktorý vznikol zmenou legislatívy týkajúcej sa potvrdenia o neporušení zákazu nelegálneho zamestnávania. Tým došlo k zmene príslušného potvrdenia, ktoré od 1. 1. 2023 Inšpektoráty práce vydávajú. Keďže zákon o Fonde zmenený nebol, Fond musel urýchlene hľadať riešenie tejto situácie, vzhľadom na skutočnosť, že Fond je povinný overiť splnenie podmienok stanovených v účinnom znení zákona.

Fond bezodkladne po zistení tejto skutočnosti v máji tohto roka kontaktoval Národný inšpektorát práce so žiadosťou o riešenie uvedenej situácie. Na základe návrhu riešenia zo strany Národného inšpektorátu práce Fond pripravil podklady pre získanie alternatívneho spôsobu overenia podmienky o neporušení zákazu nelegálneho zamestnávania žiadateľmi. Uvedený postup však predstavoval nový krok, náročný tak pokiaľ ide o jeho administráciu, ako aj pokiaľ ide o časové hľadisko.

Aktuálne Fond postupne disponuje potrebnými informáciami, ktoré sa týkajú konkrétnych žiadateľov. V nadväznosti na túto skutočnosť aktuálne Fond kontinuálne pripravuje na podpis tie zmluvy, ktoré spĺňajú všetky podmienky. Tak ako obvykle, po podpise zmluvy nasleduje povinný viackrokový proces registrácie v Centrálnom registri zmlúv a Informačnom systéme pre evidenciu a monitorovanie pomoci a následne sú postupne vyplácané finančné prostriedky.

2. Politická kampaň k voľbám do NR SR 2023

Fond zverejnil na svojom webovom sídle v súvislosti so začiatkom politickej kampane k voľbám do NR SR 2023 upozornenie pre podporených žiadateľov, že v súlade so zákonom č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov, finančné prostriedky Fondu sa nesmú použiť v prospech politickej strany alebo politického hnutia ani v prospech uchádzača na volenú politickú funkciu.

V súlade so zmluvou o poskytnutí dotácie sa prijímateľ zaväzuje, že vykoná s vynaložením maximálneho úsilia všetky opatrenia na zabránenie tomu, aby na podujatiach a aktivitách súvisiacich s projektom došlo k politickej agitácii, podporovaniu alebo popularizácii názvu, značky, programu alebo hesiel politickej strany, politického hnutia alebo ich kandidáta, alebo akéhokoľvek iného kandidáta na verejnú funkciu, k umiestňovaniu alebo rozdávaniu letákov a pod. Ak aj napriek splneniu povinností dôjde bez jeho zavinenia k nežiaducemu konaniu, prijímateľ je povinný bez zbytočného odkladu zakročiť a vykonať úkony a prijať opatrenia na okamžité zamedzenie nežiaduceho konania a zabezpečenie, aby nežiaduce konanie nepokračovalo a ani sa neopakovalo.

Ak už bola podpísaná zmluva o dotácii medzi Fondom a žiadateľom o podpore podujatia a preukáže sa, že na podujatí došlo k uvedenému nežiaducemu konaniu, je to dôvod na odstúpenie od zmluvy. Ak ešte nebola podpísaná zmluva, bude potrebné každú situáciu posúdiť osobitne. V takomto prípade je dôležité to, čo sa na podujatí naozaj udeje.

Fondu boli v obdobných prípadoch doručené aj podnety zo strany verejnosti. Fond aktuálne rieši takýto prípad z minuloročných komunálnych volieb, kde je vážne podozrenie, že došlo k nežiaducemu konaniu. Aj v minulosti sa vyskytol obdobný prípad, keď sa odstupovalo od zmluvy.

Pre úplnosť informácie treba dodať, že členovia odborných rád zo zákona nesmú vykonávať funkciu v orgánoch politickej strany alebo politického hnutia, vystupovať v ich mene a pôsobiť v ich prospech. V súvislosti s uskutočnením volieb do orgánov samosprávnych krajov a orgánov samosprávy obcí, ktoré sa konali v minulom roku, treba uviesť, že šiesti členovia odborných rád oznámili Fondu, že vykonávajú funkciu v orgánoch politickej strany alebo politického hnutia alebo kandidovali vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a orgánov samosprávy obcí za politickú stranu alebo hnutie. Štyria členovia sa vzdali funkcie člena odbornej rady Fondu. Ku dvom členom odborných rád, ktorí sa odmietli vzdať funkcie, schválila v súlade so zákonom Správna rada Fondu stanovisko a následne boli odvolaní.

Fond v súvislosti s prebiehajúcou predvolebnou kampaňou sleduje pokusy o zneužitie tém súvisiacich s Fondom v rámci nej. Fond preto upozorňuje, že je zo zákona apolitický a odmieta zaťahovanie do kampane, zneužívanie šírením nepravdivých informácií a upozorňuje na nebezpečnosť takého konania.

3. Príprava podkladov pre Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí

V nadväznosti na žiadosť Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Fond vypracoval podrobný podklad pre odpočtovanie implementácie výsledkov piateho monitorovacieho kola a implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín, ako aj podklad pre odpočtovanie implementácie výsledkov piateho monitorovacieho cyklu a implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

4. Pracovné stretnutia s Ministerstvom kultúry SR

V auguste 2023 sa uskutočnili pracovné stretnutia s ministerkou kultúry SR Silviou Hroncovou, generálnou riaditeľkou sekcie ekonomiky Paulínou Szentesi a štátnym tajomníkom Matúšom Bieščadom. Témou pracovných stretnutí bolo zabezpečenie plnenia unesenia vlády SR súvisiace s uznaním vietnamskej národnostnej menšiny, ako aj hľadanie riešení aktuálnych problémov. Tie sa týkajú predovšetkým aktuálnych finančných kapacít Fondu. V tejto súvislosti Fond oslovil pani ministerku kultúry v máji tohto roka so žiadosťou o riešenie aktuálnej situácie súvisiacej s dopadmi inflácie na hospodárenie Fondu. V liste sa uvádzalo, že v roku 2022 bol navýšený príspevok zo štátneho rozpočtu z 8 000 000 eur na 8 300 000 Eur a o jedno percento navýšený podiel, ktorý je Fond oprávnený použiť na vlastnú prevádzku, pričom uvedené navýšenie malo viesť k odstráneniu dlhodobého podfinancovania Fondu.

Fond bol však v roku 2023 konfrontovaný s nárastom cien energií, tovarov a služieb zapríčineným vysokou infláciou, ktorá zároveň viedla aj k nevyhnutnosti valorizácie miezd vyúsťujúcej do zvýšenia mzdových nákladov od apríla 2023 o 7 %. Pritom aktuálna ekonomická situácia sa týka aj základnej úlohy Fondu – podpory projektov zameraných na ochranu a rozvoj identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín, keďže sa znižuje aj reálny objem resp. rozsah aktivít v rámci podporených projektov, pretože za tú istú nominálnu cenu nie je možné uskutočniť v tejto oblasti to, čo bolo možné v predchádzajúcom období. Navýšený príspevok z roku 2022, ktorý mal viesť k odstráneniu dlhodobého podfinancovania Fondu, tak nepostačuje na rozvoj kapacít Fondu s cieľom zlepšenia jeho fungovania.

Fond tak namiesto odstránenia podfinancovania hrozí v tomto roku nedostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie základných funkcií a procesov. Vychádzajúc z vyčíslených zvýšených nákladov, ako aj avizovaných informácií o zvyšovaní cien a poplatkov, Fond v tom čase odhadoval, že v tomto roku budú výdavky na prevádzku organizácie vyššie najmenej o 64 000,- Eur.

Aktuálnou otázkou je taktiež plnenie uznesenia vlády SR č. 287 k návrhu na uznanie vietnamskej komunity žijúcej v Slovenskej republike za národnostnú menšinu, ktorým vláda SR odporučila ministerke kultúry SR zohľadniť kultúrne potreby vietnamskej národnostnej menšiny predovšetkým vo vzťahu k Fondu na podporu kultúry

národnostných menšín a začať proces zmeny zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Fond v tejto súvislosti poskytoval a poskytuje MK SR súčinnosť pri príprave novely zákona o Fonde, ako aj pri vyčíslení finančných dopadov tejto zmeny.

V rámci prípravy novely zákona o Fonde Fond vypracoval návrhy, ktorými by boli zabezpečené dostatočné finančné prostriedky na vlastnú prevádzku Fondu, a to tak, aby bol zohľadnený zvýšený objem činností, ktoré FPKNM vykonáva počas trvania mimoriadnej situácie (v porovnaní s FPU – na poskytovanie finančných prostriedkov zo strany FPU sa nevzťahujú ustanovenia týkajúce sa viacerých povinností týkajúcich sa preukazovania splnenia podmienok žiadateľa pri poskytovaní fin. prostriedkov ani povinnosti vo vzťahu k vyúčtovaniu poskytnutých finančných prostriedkov). Taktiež upozornil na skutočnosť, že náklady na činnosť odborných rád Fond nemôže uhrádzať zo sumy finančných prostriedkov určených na podpornú činnosť na rozdiel od FPU.

Zároveň Fond vychádzal zo Stratégie kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030, v rámci ktorej je plánovaná valorizácia príspevku zo štátneho rozpočtu do fondov zohľadňujúcu výšku inflácie, a to na roky 2024, 2025 a 2026,

Fond taktiež upozornil na potrebu novelizovať zákon č. 138/2017 z. z. tak, aby v budúcom roku nespôsobil nesúlad medzi zákonom o Fonde a zákonom č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov meškanie výplaty finančných prostriedkov.

Fond taktiež upozornil, že v uplynulom období proces administrácie dotácií negatívne ovplyvnili aj viaceré zmeny súvisiacej legislatívy, ktoré zavedením nových procesov, modifikáciou pôvodných procesov alebo opomenutím potreby novelizovať zákon o Fonde, skomplikovali proces a viedli k jeho predĺženiu. V minulom roku bol novelizovaný zákon o mediálnych službách, čo si vyžiadalo 700 dodatkov k zmluvám. Aktuálne fond rieši obdobnú situáciu, ktorá negatívne ovplyvnila časový harmonogram poskytovania dotácií v roku 2023. Je potrebné konštatovať, že FPKNM nie je pripomienkujúcim subjektom a preto nemal možnosť nielen ovplyvniť tento proces, ale ani byť včas informovaný o pripravovaných zmenách. Je potrebné v súčinnosti s zodpovednými zavčas komunikovať pripravované legislatívne zmeny, prípadne s FPKNM tieto zmeny konzultovať tak, aby tieto zmeny negatívne neovplyvňovali dotačný proces.

Fond v súvislosti s prípravou novely zákona o Fonde upozorňuje, že ako subjekt, ktorý má k dispozícii kľúčové informácie o aplikačnej praxi zákona, by mal byť súčasťou akýchkoľvek pracovných skupín, ktoré takéto návrhy pripravujú.

4. Štruktúra podpornej činnosti na rok 2024

Fond sa 22. augusta 2023 obrátil na členov a členky odborných rád prostredníctvom všetkých predsedov a predsedníčky odborných rád o žiadostou

o pripomienkovanie návrhu Štruktúry podpornej činnosti na rok 2024. Vzhľadom na to, že v minulom roku materiál prešiel pomerne zásadnou obsahovou i formálnou revíziou, v tomto roku boli navrhnuté len drobné zmeny, ktoré vyplynuli z aplikačnej praxe alebo sú dôsledkom legislatívnych zmien. Väčšia zmena sa týka dotácií na audiovizuálne dielo. V prílohe materiálu bol v separátnom dokumente zaslaný zoznam zmien a číslami strán a krátkym zdôvodnením.

Z deväťdesiatich členov a členiek odborných rád reagovalo 10, pričom pripomienky uviedli traja členovia odborných rád. Predmetné pripomienky sa spracúvajú, finalizovaný dokument bude predložený na rokovanie správnej rady fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Schválenie Štruktúry podpornej činnosti na rok 2024 je podmienkou vyhlásenia výziev na predkladanie žiadostí o štipendium alebo dotáciu Fondu na rok 2024.

5. Evidencia kultúrnych organizácií Fondu, voľby do odborných rád Fondu.

Od roku 2021 Fond vedie Evidenciu kultúrnych organizácií národnostných menšín, do ktorej sa môžu organizácie registrovať priebežne. Vzhľadom na skutočnosť, že mandát súčasným členom odborných rád trvá do decembra tohto, prípadne januára budúceho roka, voľby sa uskutočnia v primeranej dobe.

V Bratislave 8. septembra 2023